

15. NOVEMBAR 2015.

SUSPENZIJA SPORAZUMA O UDRUŽENJU/ZAJEDNICI VEĆINSKI SRPSKIH OPŠTINA

Predsednica Jahjaga je, 31. oktobra 2015. godine, poslala zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo da protumači usklađenost sporazuma o Udruženju/Zajednici većinski srpskih opština od 25. avgusta ove godine, sa Ustavom Republike Kosovo. Predsednica je takođe tražila da se „svaka aktivnost i dejstvo koji proističu iz principa Zajednice suspenduju” i da „Sud uvede privremenu meru na ovo pitanje do konačne odluke [Suda]”.¹

Sporazum o Zajednici zadire u duh Ustava, pogotovo u ideju multi-etničke prirode Kosova.

Razlog zahteva za preispitivanjem usklađenosti sporazuma o Zajednici sa Ustavom je taj što sporazum zadire u duh Ustava, pogotovo u ideju multi-etničke prirode Kosova, osnovna prava i slobode i prava zajednica i njenih pripadnika.² Postoji opravdana zabrinutost oko mono-etničkog karaktera

Zajednice, koja treba da „promoviše interese zajednice kosovskih Srba u njenom odnosu sa centralnim vlastima”.³

Takođe je polemisano da sporazum nije međunarodni sporazum, već važeći zakon koji proističe iz međunarodnog sporazuma (Prvog sporazuma od 19. aprila 2013.). Stoga, nije neophodno da bude ratifikovan od strane Skupštine i ne može biti zvanično upućen Ustavnom sudu. Na taj način, predsednik je jedini autoritet koji može da ga uputi na razmatranje Ustavnom sudu.⁴

Privremena suspenzija svih aktivnosti i dejstava, koji proističu iz sporazuma, je zahtevana kako bi se okončala blokada rada parlamenta od strane opozicije zbog navoda da sporazum nije u skladu sa Ustavom. U javnom interesu je da se izbegne dalja eskalacija neregularnosti i da se omogući državi da funkcioniše davanjem institucionalnog kredibiliteta zahtevima koji su doveli do blokade.⁵ Zbilja, ukoliko Ustavni sud odluči da je sporazum o Zajednici u skladu sa ustavnim principima, to bi moglo da olakša vladi i skupštini

Suspenzija sporazuma je u javnom interesu. Ona bi trebalo da ukloni blokadu parlamenta i da spreči dalju eskalaciju.

¹ USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO, [Odluka o privremenoj meri u slučaju br. K0130/15](#) (10. novembar 2015.), str.2.

² USTAVNI SUD: *Oduka*, str. 2.

³ Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština na Kosovu – opšti principi/glavni elementi, čl. 9.

⁴ USTAVNI SUD: *Odluka*, str.5.

⁵ USTAVNI SUD: *Odluka*, str.6.

usvajanje sporazuma i zakona neophodnih za uspostavljanje Zajednice i da to uradi sa jakim pravnim argumentom.

Sud je objavio svoju odluku 10. novembra, u kojoj se složio sa zahtevom predsednice o privremenim merama i odmah izdao jednu koja će trajati do 12. januara 2016. Ustavni sud je takođe naveo da privremena mera ne prejudicira prihvatljivost ili vrednost obrazloženja zahteva kao takvog, i ponudio je vladi, poslanicima skupštine i ombudsmanu mogućnost da daju komentar na zahtev.⁶

Kao što se očekivalo, reakcije su veoma varirale na Kosovu i u Srbiji. Premijer Mustafa je obećao da će podržati i sprovesti bilo koju odluku koju donese Ustavni sud, da će nastaviti vladin konstruktivni doprinos dijalogu sa Srbijom i izjavio je da je ovo normalna procedura, predviđena

Da li je odluka normalna procedura, da li predstavlja pobedu opozicije, ili jedan od taktičkih manevara za odlaganje upostavljanja Zajednice?

sporazumom.⁷ Opozicione partije na Kosovu su, u međuvremenu, nazvale odluku „pobedom opozicije” i obećale da će nastaviti sa protestima i drugim aktivnostima, dodavši da neće „čekati na Sud da donese svoje odluke” i da je „Sud zarobljen od strane države”.⁸

Srpski zvaničnici, uključujući srpskog ministra za spoljne poslove, Dačića, i direktora Kancelarije srpske vlade za

Kosovo i Metohiju, Đurića, optužili su Kosovo za korišćenje taktičkih manevara kako bi se odložilo uspostavljanje Zajednice i pozvali Evropsku uniju da izvrši pritisak na Kosovo u uspostavljanju Zajednice.⁹ Koalicioni partner u kosovskoj vladi, Srpska lista, na sličan način je pozvala Brisel da izvrši pritisak na Kosovo po istom pitanju i upozorila da odluka ometa svaki napor da se poboljša pozicija srpske zajednice na Kosovu.¹⁰

Glavni problem sa slanjem sporazuma na potvrdu Ustavnom sudu jeste da sporazum definiše principe i glavne elemente Zajednice, ali ne i da obrazlaže kako će Zajednica tačno funkcionisati. Ovo se posebno odnosi na odnos između Zajednice i opština koje učestvuju u njoj, kao i Republike Srbije.¹¹ Mono-etnički karakter Zajednice je pitanje od velike važnosti koje bi trebalo da bude razmotreno konačnim zakonskim aktom.¹² Međutim, svaka procena o tome kako će Zajednica funkcionisati u kosovskom okviru je preuranjeno i po prirodi spekulativno u ovoj fazi.

Svaka procena je spekulativna u ovoj fazi: Sporazum samo definiše principe i glavne elemente.

Vlada je istakla da je procedura u skladu sa Članom 2 sporazuma. Ovo deluje kao veoma slobodno tumačenje sporazuma, koji kaže da će „kosovska vlada usvojiti uredbu direktno

⁶ USTAVNI SUD: *Odluka*, str. 6–8.

⁷ <http://koha.net/?id=27&l=83755>

⁸ <http://www.gazetaexpress.com/lajme/opozita-e-quan-fitore-pezuillimin-e-asociacionit-thone-se-i-kane-1001-arsye-per-te-mos-i-besuar-gjykates-143784/>

⁹ <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=3716>

¹⁰ <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=3723>; <http://www.gazetaexpress.com/lajme/lista-serbe-kerkon-nga-be-ja-t-i-beje-presion-prishtines-per-asociacionin-143954/>; <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=3717>.

¹¹ ECMI Kosovo. [‘Novi sporazum o Udruženju/Zajednici opština sa većinski srpskim stanovništvom: važan korak napred, ali ne i konačna reč’](#) (7. septembar 2015).

¹² ECMI Kosovo. [‘Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: ekskluzivni klub na osnovu etničke pripadnosti?’](#) (31. mart 2015.).

primenljivu, koju će razmotriti Ustavni sud”.¹³ Drugim rečima, konačna uredba, kojom će biti uređeno osnivanje Zajednice, biće razmotrena od strane Ustavnog suda, a ne sâm sporazum. Takav postupak se zaista čini mnogo efikasnijim, s obzirom da će omogućiti partnerima da razjasne sva otvorena pitanja koja se tiču funkcionisanja Zajednice, a Ustavnom sudu da donese sveobuhvatnu odluku o usklađenosti sporazuma sa kosovskim ustavnim okvirom.

Ovaj korak je još jedno odlaganje koje može ozbiljno da diskredituje kosovske institucije u percepciji srpske zajednice.

Ovaj korak je još jedno odlaganje sprovođenja prvobitnog sporazuma o Zajednici od 19. aprila 2013. ECMI Kosovo je u više navrata pokretao pitanje o previše optimističnim rokovima sporazuma od 19. aprila 2013., koji je predvideo da Zajednica bude uspostavljena u roku od šest meseci, i poslednjeg sporazuma od 15. avgusta, koji je predvideo uspostavljanje Zajednice do kraja godine. Upostavljanju

Zajednice bi se trebalo prići oprezno i uključiti sve relevantne aktere, zajedno sa skupštinom Kosova. Stalno kršenje previše optimističnih rokova samo smanjuje i onako nizak nivo poverenja koje kosovski Srbi imaju u volju kosovske vlade da sprovede sporazume postignute u Briselskom dijalogu, i stoga ima negativan uticaj na integraciju srpske zajednice na Kosovu.

Pored toga, nije poznato u ovom trenutku kako bi privremena suspenzija sporazuma o Zajednici, ili u stvari celokupna suspenzija sa potencijalnom naknadnom odlukom Ustavnog suda, mogla uticati na napredak koji je Kosovo ostvarilo na svom putu ka evropskim integracijama. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Kosova, koji je potpisan 27. oktobra 2015., predstavlja prekretnicu za odnose Evropske unije i Kosova. Međutim, on je uslovljen kosovskim „stalnim angažovanjem ka vidljivom i održivom poboljšanju u njegovim odnosima sa Srbijom”.¹⁴ Ovo podrazumeva da je Kosovo obavezno da doprinese procesu normalizacije odnosa sa Srbijom, koji bi trebalo da „omogući da obe strane mogu da nastave sa svojim evropskim putevima, a da pritom izbegavaju da blokiraju jedna drugu u tim naporima, i da postepeno dovede do sveobuhvatne normalizacije odnosa između Kosova i Srbije u formi pravno obavezujućeg sporazuma, sa perspektivom da će obe države biti u stanju da u potpunosti izvršavaju svoja prava i obaveze”.¹⁵ U skladu sa gore navedenim, Kosovo bi trebalo iskreno da sprovede sve sporazume postignute u dijalogu sa Srbijom.¹⁶ U slučaju nepoštovanja ovih obaveza od strane Kosova, Evropska unija bi mogla da primeni mere koje smatra odgovarajućim, uključujući i suspenziju SSP-a.¹⁷ Sa svoje strane, Evropska unije nije zauzela stav o odluci Ustavnog suda, ali je izjavila da očekuje od obe strane da ispune svoje obaveze u procesu Briselskog dijaloga.¹⁸

Nije jasno da li bi privremena suspenzija sporazuma mogla imati negativan uticaj na napredak koji je Kosovo ostvarilo na svom putu ka EU-integraciji.

¹³ <http://koha.net/?id=27&l=83755>

¹⁴ ‘Stabilisation and Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community, on the one part, and Kosovo*, on the other part’ (27. oktobar 2015.), Čl. 5.

¹⁵ ‘Sporazum o stabilnosti i pridruživanju’, Čl. 13(2).

¹⁶ ‘Sporazum o stabilnosti i pridruživanju’, Čl. 13(3.a).

¹⁷ ‘Sporazum o stabilnosti i pridruživanju’, Čl. 5.

¹⁸ <http://www.gazetaexpress.com/lajme/be-nuk-komenton-vendimin-e-gjykates-kushtetuese-pret-themelimin-e-asociacionit-143965/>

Privremena suspenzija bi trebalo, u najmanju ruku, da dovede do opuštenije atmosfere između pozicije – uključujući i predstavnike zajednice kosovskih Srba – i opozicije, i da omogući obnovljenu debatu o vrednostima sporazuma o Zajednici i kako je najbolje postupiti dalje. Iako je opozicija već izjavila da gleda na suspenziju samo kao na privremenu meru i da neće odustati od svog zahteva da se kosovski potpis povuče sa sporazuma, privremeno zatišje u aktivnostima može olakšati za obe strane da dopru jedna do druge i vide da li mogu da pronađu zajednički jezik kada je u pitanju Zajednica i uopšte Briselski dijalog.

Kroz Monitorisanje pitanja zajednica na Kosovu (Kosovo Communities Issues Monitor), ECMI Kosovo prati, analizira, i daje preporuke o dešavanjima i problemima u vezi sa položajem manjinskih zajednica na Kosovu, a u okviru međunarodnog i nacionalnog zakonodavstva za prava manjina. Analize predstavljene u Monitoru oslanjaju se na neposredno praćenje rada medija i intervju sa relevantnim akterima od interesa. Dok ECMI Kosovo stalno teži pružanju preciznih i iznijansiranih informacija i predavljanju pogleda i percepcija svih strana, cilj Monitora nije da ponudi novinarsku ili verodostojnu reportažu, već da ponudi dodatni analitički element debati, odražavajući višegodišnje iskustvo ECMI-ja Kosovo sa pitanjima zajednica na Kosovu i trenutnim međunarodnim i nacionalnim pravnim okvirom.

Dodatni izveštaji i političke analize:

[Kosovo I UNESCO: za obnovljen fokus na debatu](#)

8. novembar 2015.

[Da li je sistem kvota za manjine u visokom obrazovanju zloupotrebljen?](#)

15. oktobar 2015.

[Za inkluzivnu diskusiju o Zajednici većinski srpskih opština](#)

8. oktobar 2015.

[Novi sporazum o Udruženju/Zajednici opština sa većinski srpskim stanovništvom: važan korak napred, ali ne i konačna reč](#)

7. septembar 2015.

[Neslaganje oko upotrebe jezika na Kosovu I loša primena zakonskog okvira](#)

2. avgust 2015.

[Paket zakona o ljudskim pravima stupa na snagu](#)

26. jul 2015.

[O zabrinjavajućem trendu incidenata usmerenim na srpsku zajednicu na području Peći i Kline](#)

19. jul 2015.

[Vidovdan: Ništa novo je dobra vest](#)

3. jul 2015.

[O skorašnjim bezbednosnim incidentima u Klini i teškom procesu povratka](#)

21. maj 2015.

[Praznik Goranaca 6. maja: propuštena prilika za kosovske institucije](#)

14. maj 2015.

[Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: šta \(ne\) omogućava kosovski pravni okvir?](#)

16. april 2015.

[Udruženje/Zajednica većinski srpskih opština: ekskluzivni klub na osnovu etničke pripadnosti?](#)

31. mart 2015.

O ECMI-ju Kosovo

ECMI Kosovo je vodeća nevladina organizacija, koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, sa ciljem da razvije inkluzivne i reprezentativne institucije odgovorne za pitanja zajednica, koje podržavaju stabilno i multi-etničko Kosovo. ECMI Kosovo doprinosi razvoju, jačanju i implementaciji relevantnog zakonodavstva, podržava institucionalizaciju vladinih tela koja predstavljaju zajednice, i povećava kapacitet aktera civilnog društva i vlade kako bi sarađivali na konstruktivan i održiv način.